Dosarul nr. 2ac-344/23
(2-21054258-02-2ac-09062023)
Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Muruianu Maria

D E C I Z I E

03 octombrie 2023 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

În componenţa:
Preşedintele completului, judecător Nelea Budăi
Judecătorii: Iurie Cotruță și Ion Țurcan
Grefier: Elena Mortu

examinând, în ședință publică, cererea de apel declarată de Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Arhitecturii ,,Urbanproiect" împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 30 ianuarie 2023, emisă la cererea de chemare în judecată înaintată de SC ,,Rumeon" SRL către Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritor ,,Urbanproiect" cu privire la încasarea sumelor,

a c o n s t a t a t:

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru la 12.04.2021 sub nr.05-3/1-17122, reclamantul SC ,,Rumeon" SRL a chemat în judecată, în contradictoriu, pe pârâtul Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului ,,Urbanproiect" și a solicitat ca instanța de judecată să dispună, încasarea sumei de 512000 lei cu titlu de prestație supusă restituirii ca urmare a rezoluțiunii Contractului nr. 15831 privind elaborarea documentației de proiect, a sumei de 86117,70 lei cu titlu de dobândă de întârziere, a sumei de 12800 lei cu titlu de penalitate, a sumei de 15000 lei cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin neexecutare, a taxei de stat în cuantum de 18777,53 lei, precum şi tuturor cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 13.12.2021 a fost respinsă cererea cu privire la excepția de tardivitate (f.d.156-157,vol.I).

În motivarea acțiunii expusă în cererea de chemare în judecată și în ședințele de examinare în fond a cauzei, partea reclamantă a invocat că, este importatorul şi distribuitorul exclusiv pe teritoriul Republicii Moldova al automobilelor de marca

Audi, Volkswagen și Seat. În anul 2016 a fost iniţiat un proiect de anvergură privind construirea unui Auto Centru Rumeon (Centrul de comercializare şi reparaţie al autovehiculelor Volkswagen, Audi şi Seat) în extravilanul com. Băcioi, mun. Chisinău și în acest scop au fost obținute certificatele de urbanism pentru proiectare nr. 69 din 11.10.2016 şi nr. 82 din 23.12.2016, ambele cu termenul de valabilitate de 12 luni. Dată fiind obţinerea actelor permisive pentru proiectare şi a celorlalte acte primare necesare, la 11.01.2017, între SC „Rumeon" SRL (beneficiar) şi Î.S. INCPAT „Urbanproiect" (executant), a fost încheiat Contractul nr. 15831 privind elaborarea documentaţiei de proiect (Договор на разработку проектно-сметной документации № 15831 от 11.01.2017 г.) - în continuare „Contract". Suplimentar, părţile, au stabilit de comun acord sarcina tehnică pentru proiectarea Centrului Auto Rumeon şi devizul de cheltuieli în cuantum de 1280000 lei.

Reclamantul reţine că, selectarea executantului a avut loc în rezultatul unui concurs organizat de SRL „Rumeon" în scopul determinării celei mai avantajoase oferte comerciale. Contractul prevedea elaborarea de către pârât a documentaţiei de proiect la etapa „Proiect de lucru" (Рабочий проект) pentru obiectul Auto Centru Rumeon.

Potrivit pct. 2.4. din Contract, termenul de elaborare a documentaţiei de proiect a constituit 150 de zile calendaristice, calculate din momentul îndeplinirii de către SC „Rumeon" SRL a condiţiilor prevăzute la pct. 2.2. din Contract, şi anume, prezentarea actelor permisive pentru proiectare, achitarea avansului în cuantum de 40% din preţul lucrărilor (ceea ce constituie suma de 512000 lei). Ambele condiții sus-menționate au fost îndeplinite de către SC „Rumeon" SRL, actele permisive fiind transmise, iar suma avansului în cuantum de 512000 lei transferată în contul Î.S. INCPAT „Urbanproiect" chiar în ziua încheierii contractului, adică la 11.01.2017. Suplimentar la cele menționate, reclamantul a pus la dispoziția pârâtului toate celelalte date primare necesare pentru elaborarea documentației de proiect.

Atrage atenţia asupra faptului că pe perioada convenită de părţi pentru elaborarea documentației de proiect, SC „Rumeon" SRL a angajat un specialist cu studii superioare în domeniul ingineriei şi proiectare în scopul asigurării unei conlucrări eficiente şi operative cu I.S. INCPAT „Urbanproiect". Astfel, pe perioada 03.10.2016 - 19.06.2018 societatea reclamantă a suportat cheltuieli considerabile pentru achitarea salariului specialistului menționat (inclusiv taxele şi impozitele prevăzute de lege). În pofida faptului că SC „Rumeon" SRL şi-a îndeplinit obligaţiile contractuale asumate în volum deplin, I.S. INCPAT „Urbanproiect" nu a elaborat şi nu a prezentat în termenul convenit - 11.06.2017 - documentația de proiect în condiţiile contractului.

Reclamantul, consideră că, neexecutarea obligațiilor contractuale este recunoscută expres de către pârât, atât în cuprinsul referinței, cât şi de către reprezentantul acesteia în cadrul dezbaterilor judiciare. Reține că este sterilă şi neprobată afirmaţia pârâtului precum că neexecutarea se datorează culpei reclamantei. Din scrisoarea nr. 99 din 14.02.2017, rezultă abaterea admisă de pârâtă de la condiţiile contractului şi a sarcinii tehnice. Datele primare necesare pentru elaborarea documentaţiei de proiect au fost puse la dispoziția pârâtului. Celelalte pretinse motive ce ţin de imposibilitatea pârâtei de a executa obligațiile contractuale poartă un caracter vădit declarativ şi se combat prin materialele dosarului precum şi prin obligaţiile impuse de actele normative în seama organizaţiilor de proiectare care nici nu pot încheia contract de antrepriză privind elaborarea documentației de proiect fără actele primare necesare.

Totodată, reţine că sarcina probei privind caracterul justificat al neexecutării (sau a culpei creditorului) este pusă în seama debitorului. La dosar nu sunt administrate probe care ar demonstra caracterul justificat al neexecutării, deşi invocă pretinsa culpă a reclamantei pentru neexecutare, pârâtul nu a formulat nici o pretenţie în contextul rezoluţiunii contractului privind elaborarea documentației de proiect sau alte pretenţii.

Pârâtul nu a prezentat nici o probă care ar demonstra volumul de lucru efectuat.

Actele prezentate la 18.01.2023, reprezintă doar unele schiţe şi imagini grafice generale expediate pentru coordonare care nu pot fi apreciate ca parte a proiectului, iar pîrîtul nu a prezentat nici o probă care ar confirma predare-primirea cel puţin a unei părţi din volumul total de lucrări (sau măcar a proiectului actului de predare-primire expediat în adresa reclamantei).

Reclamantul indică că, nu deţine materialele, schiţele elaborate de către pârât în modul prevăzut de Normativul în construcţii NCM A. 07.02-2012. Procedura de elaborare, avizare, aprobare şi conţinutul-cadru al documentaţiei de proiect pentru construcţii.

Reclamantul relatează că, pârâtul contestă în mod nejustificat Raportul de audit din 25.09.2020 care a fost efectuat în baza actelor prezentate de reprezentanții pârâtului. Pârâtul însă nu a administrat contraprobe care ar combate veridicitatea concluziilor Raportului de audit, deşi, în cazul în care într-adevăr şi-ar fi executat obligațiile contractuale, o putea face foarte uşor (pct. 5.8.1. din NCM A. 07.02-2012 - originalele documentației de proiect se păstrează la proiectant).

Din cauza neexecutării esenţiale a obligaţiilor contractuale de către pârât, manifestate prin omisiunea de a elabora şi a prezenta documentaţia de proiect în termenul convenit, societatea reclamantă SC „Rumeon” SRL a declarat rezoluțiunea Contractului prin notificarea nr. 345 din 02.12.2019.

În contextul nerecunoașterii faptului rezoluțiunii de către pârât (deşi iniţial acest fapt a fost recunoscut) reţine următoarele, conform art. 921 alin. (l) Cod civil, dreptul la rezoluţiune se exercită de către partea îndreptăţită prin declaraţie scrisă notificată celeilalte părţi contractante, astfel, argumentul pârâtului precum că aceasta nu şi-a dat consimțământul la rezoluţiune este în viziunea reclamantului vădit eronat, or, nu a contestat pe cale principală sau pe cale de excepţie declaraţia de rezoluţiune, notificarea nr. 345 din 02.12.2019.

La fel, prin respingerea cererii formulate de pârât privind ridicarea excepţiei de tardivitate, instanţa de judecată deja a confirmat operarea rezoluțiunii, or, anume din momentul operării acesteia a fost calculat termenul de prescripție extinctivă aferent pretențiilor din acţiune.

Suplimentar, prin notificarea nr. 345 din 02.12.2019, SC „Rumeon" SRL a solicitat, în termen de 3 zile lucrătoare de la recepţionarea notificării, transmiterea tuturor materialelor primite de la SC „Rumeon" SRL pentru elaborarea proiectului, în termen de până la 15.12.2019, restituirea avansului în cuantum de 512000 lei și achitarea penalității contractuale în cuantum de 12800 lei.

Ţinând cont de obiecțiile invocate de către I.S. INCPAT „Urbanproiect" prin scrisoarea nr. 07-281 din 12.12.2019 din 12.12.2019, societatea reclamantă a dispus efectuarea unui audit specializat în scopul verificării îndeplinirii sarcinilor tehnice convenite, precum şi a volumului real de lucrări executat.

Prin Raportul de audit din 25.09.2020, efectuat de către SC „CRI-Consulting" SRL, s-a stabilit că volumul documentației de proiect elaborat de Î.S. INCPAT „Urbanproiect" constituie 12,5 %. Copia Raportului de audit din 25.09.2020 a fost prezentată către Î.S. INCPAT „Urbanproiect" împreună cu somația Nr. 370 din 11.11.2020, înregistrată ca recepționată cu nr. intrare 428 din 13.11.2020. Prin somația adresată, s-a solicitat repetat rambursarea până la 25.11.2020 a sumei în mărime de 524800 lei, care consta din 512000 lei - avans achitat, 12800 lei - penalitate calculată. Un careva răspuns din partea pârâtului la somaţia adresată cu Nr. 370 din 11.11.2020, nu a parvenit.

Reclamantul subliniază la termenul de prescripţie că reclamantul a declarat rezolutiunea Contractului nr. 15831 din 11.01.2017 privind elaborarea documentaţiei de proiect prin notificarea nr. 345 din 02.12.2019, conform avizului de recepţie a notificării nr. 345 din 02.12.2019, aceasta a fost recepționată contra semnătură de către pârât la 06.12.2019.

Prin urmare, rezoluțiunea a operat la 06.12.2019, iar reclamantul a exercitat în interiorul termenului de prescripție dreptul la rezoluţiune a Contractului nr. 15831, termen care a început a curge din data neexecutării obligaţiei de către pârât şi anume din 12.06.2017, iar urmând logica instituită de art. 395 Cod civil, termenul de prescripţie extinctivă privind valorificarea efectelor juridice ale rezoluţiunii Contractului nr. 15831 din 11.01.2017, este de 3 ani, începând a curge din data

operării rezoluţiunii şi anume din 06.12.2019. Reclamantul constată că acțiunea a fost formulată în interiorul termenului de prescripție extinctivă.

În ceea ce privește restituirea prestaţiilor pecuniare, rezoluțiunea Contractului a generat în seama I.S. INCPAT „Urbanproiect” obligaţia legală de restituire a prestaţiei obţinute în temeiul Contractului şi anume obligaţia de restituire a avansului în cuantum de 512000 lei.

Reclamantul relevă faptul că deşi obligaţia de restituire izvorâtă din rezoluţiunea Contractului este scadentă din momentul operării rezoluţiunii (fapt ce rezultă din natura acesteia), societatea reclamantă a solicitat executarea acesteia până la 15.12.2019, acordând astfel un termen suplimentar pentru pârât. În privinţa executării obligaţiei de restituire a avansului în cuantum de 512000 lei, pârâtul este în întârziere începând anume cu 15.12.2019.

Reclamantul consideră important faptul că obligaţia contractuală asumată de pârât este indivizibilă (în temeiul pct. 1.3. din Contract), iar executarea parţială a acesteia nu prezintă nici un interes pentru reclamant. Aceste considerente exclud posibilitatea rezoluțiunii parțiale a contractului sau apariţia obligaţiei de restituire în seama reclamantului, căruia, pârâtul nu i-a transmis nici măcar executarea parțială în volumul existent la data rezoluțiunii. Pârâta nu a formulat pretenţii privind efectele rezoluțiunii Contractului cu administrarea probatoriului adecvat, fapt ce nu poate fi imputat instanței de judecată sau societății reclamante.

Privind dobânda legală pentru neexecutarea obligației de restituire a avansului, potrivit art. 932 alin.(3) Cod civil dreptul la alte despăgubiri rezultate din neexecutarea obligației de restituire a prestației rămâne neafectat. Dat fiind faptul că obligația de restituire a avansului reprezintă o obligație legală (extra contractuală) ce reprezintă un efect al rezoluțiunii, distinctă de obligațiile contractuale, rezultă că în privința acesteia sunt aplicabile toate mijloacele juridice de apărare a creditorului prevăzute de art.901 Cod civil.

Astfel, reclamantul, în calitate de creditor a obligației de restituire a avansului de către Î.S. INCPAT „Urbanproiect”, este îndreptățită să ceară plata de despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin neexecutare în temeiul art. 901 alin. (l) lit. e) Cod civil.

Reclamantul arată că, obligația de restituire a avansului a devenit scadentă la 15.12.2019 (aceasta nefiind executată nici până în prezent). Prin urmare, începând cu 16.12.2019 și până la achitarea integrală a sumei avansului, obligația de restituire menționată este purtătoare de dobândă, iar la momentul actual cuantumul dobânzii de întârziere constituie 86117,70 lei.

Privind penalitatea contractuală, indică că, la pct. 6.3. din Contract este prevăzut că în cazul când executantul încalcă termenul de executare a obligațiilor contractuale privind elaborarea şi transmiterea documentaţiei de proiect în volum deplin, acesta va plăti penalitate beneficiarului în cuantum de 0,1% din suma

Contractului pentru fiecare zi de întârziere, însă nu mai mult de 1% din suma Contractului (1.280.000 lei). Astfel, pârâtul a admis o întârziere în privința executării obligației contractuale de elaborare şi predare a documentaţiei de proiect din 18.06.2017 şi până la rezoluţiunea Contractului la 02.12.2019, ceea ce constituie aproximativ 2,5 ani sau peste 900 de zile. În atare circumstanţe SC „Rumeon" SRL este îndreptăţită a încasa penalitatea contractuală în limita plafonului maxim stabilit de părţi în cuantum de 1% din suma Contractului, ceea ce constituie 12800 lei.

Contrar celor afirmate de pârât, reţine că regula stipulată la art. 942 alin. (4) Cod civil nu este aplicabilă în speţă din următoarele considerente, regula numită instituie interdicţia cumulării dobânzii de întârziere şi a penalităţii în raport cu una şi aceeaşi obligaţie, în speță, dobânda de întârziere este solicitată pentru neexecutarea obligaţiei pecuniare extra contractuale de restituire a avansului (obligație ce reprezintă un efect al rezoluțiunii contractului), penalitatea este solicitată pentru altă obligație şi anume obligaţia contractuală asumată de pârât de a elabora documentația de proiect la etapa „Proiect de lucru" (Рабочий проект) pentru obiectul Auto Centru Rumeon, deci, dobânda de întârziere și penalitatea sunt solicitate pentru două obligații distincte, ceea ce justifică temeinicia satisfacerii ambelor pretenții.

Reclamantul afirmă că, potrivit art. 936 alin.(l) Cod civil despăgubirile pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin neexecutarea obligației reprezintă suma de bani care va pune creditorul, pe cât este posibil, în situația în care s-ar fi aflat dacă obligaţia s-ar fi executat în mod corespunzător. Aceste despăgubiri acoperă dauna suferită real (inclusiv cheltuielile suportate şi reducerea valorii bunului) şi profitul ratat de creditor.

Ca urmare a neexecutării de către pârât a obligațiilor sale, societatea reclamantă a fost nevoită să solicite efectuarea raportului de audit din 25.09.2020 pentru determinarea gradului de finalizare a proiectului ce constituie obiectul contractului. Astfel, pentru efectuarea raportului de audit sus-menţionat societatea reclamantă a achitat suma de 15000 lei. Din împrejurările sus-menţionate, rezultă cu certitudine că suma de 15 000 lei achitată pentru efectuarea raportului de audit din 25.09.2020 reprezintă o „daună suferită real sub formă de cheltuieli suportate în terminologia art. 936 alin. (l) Cod civil.

În această ordine de idei, SC „Rumeon" SRL se consideră îndreptățită a solicita compensarea sumei respective, motiv pentru care solicită admiterea acțiunii.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 30 ianuarie 2023, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de SC „Rumeon" SRL către Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului „Urbanproiect" cu privire la încasarea sumelor.

S-a încasat de la ÎS INCAPT „Urbanproiect” IDNO 1003600150288 în beneficiul de SC „Rumeon” SRL IDNO 1003600050713, suma de 512000 (cinci sute doisprezece mii) lei cu titlu de datoria în urma rezoluțiunii contractului nr. 15831 din 11.01.2017, suma de 36612 (treizeci șase mii șase sute doisprezece) lei cu titlu de dobânda de întârziere, suma de 15000 (cincisprezece mii) lei cu titlu de despăgubiri pentru neexecutare, suma de 21380 (douăzeci una mii trei sute optzeci) lei cu titlul de asistență juridică, suma de 2971 (două mii nouă sute șaptezeci unu) lei 30 bani cu titlu de cheltuieli pentru traducere și taxa de stat în mărime de 16997 (șaisprezece mii nouă sute nouăzeci șapte) lei 49 bani. În rest pretențiile au fost respinse, ca neîntemeiate.

La 24 februarie 2023, Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Arhitecturii „Urbanproiect” a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 30 ianuarie 2023, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea cererii de apel, apelantul a invocat că cu hotărârea instanței de fond nu este de acord, consideră că urmează a fi casată ca neîntemeiată și ilegală, cu încălcarea flagrantă a drepturilor din următoarele circumstanţe. Totodată, a invocat prevederile art. 239, 386 alin.(1) lit. d), 387 ale Codului de procedură civilă.

La caz, instantia de judecată, a aplicat în mod eronat normele de drept material, interpretând în mod eronat legea, ceea ce presupune calificarea juridică corectă a raportului material litigios, determinarea corectă a normei aplicabile, însă, din cauza înţelegerii greşite a sensului acesteia face o concluzie greşită cu privire la drepturile şi obligaţiile părţilor.

Astfel, în principal, instanţa de judecată a făcut trimitere la prevederile art. 776, 901, 915, 916, 921, 925, 926, 932, 942, 1375. Chiar dacă instanța a determinat corect normele aplicabile, totuşi, prin procedeul interpretării greșite a pronunţat o hotărâre ilegală. În situaţia în care, instanţa de judecată ar fi aplicat şi interpretat norma în integralitatea sa, nu ar fi admis emiterea unei soluţii ilegale.

La fel, a menționat că reclamantul a înaintat drept probă principală a vinovăţiei Raportul din 25 septembrie 2020, întocmit de SC „CRI-Consulting” SRL. Cu toate acestea, acest document nu poate servi drept probă în cazul de faţă, deoarece niciunul dintre specialiştii INCP „URBANPROIECT” nu a fost invitat să participe, acest lucru fiind direct oglindit în raportul propriu-zis. Atunci când s-a întocmit Raportul, fără a antrena partea interesată, fără a primi explicaţii de la specialişti şi fără a se familiariza cu toată documentația de proiect care se afla în posesia proiectanților, evident a întocmit raportul pe care clientul a cerut de la el.

Un astfel de raport nu poate fi considerat obiectiv. Mai mult, în viziunea pârâtului, nu este deloc clar.

În plus, trebuie menţionat de ce INCP „URBANPROIECT” nu şi-a îndeplinit la timp obligaţiile stipulate în contract. Din momentul încheierii contractului, a început imediat elaborarea proiectului comandat. Cu toate acestea, de la bun început s-au confruntat cu dificultăţi, din vina clientului. Pe parcursul executării lucrărilor, reclamantul permanent făcea modificări esenţiale a datelor primare - necesare pentru proiectare, ceea ce a dus la creşterea volumului de muncă şi a costurilor acestora. Această circumstanţă, recunoscută chiar de client, urma a fi formalizată printr-un acord suplimentar, despre ce a declarat reclamantului. Cu toate acestea, acest lucru nu a fost făcut. În procesul de lucru asupra proiectului, reclamantul a suspendat lucrările la proiect.

De asemenea, trebuie remarcat faptul că, atunci când se lucra asupra proiectului, reclamantul a transmis toate documentele partenerilor săi externi spre aprobare şi a manifestat lipsă totală de careva independentă în luarea deciziilor. Această circumstanţă a împiedicat lucrul normal asupra proiectului, deoarece (reclamantul nu a primit până în prezent unele aprobări şi avize asupra proiectelor lor, ceea ce face imposibilă finalizarea lucrării. În partea aprobărilor pe care le-a primit, a făcut modificări şi completări la proiect. Unele dintre cerinţele pentru proiect, asupra cărora reclamantul a insistat, nu au primit aprobarea și acordul de la Inspectoratul Naţional de Patrulare în legătură cu care a fost necesar să se obţină noi aprobări de la client și să se facă modificări a proiectului.

Prima etapă a lucrărilor de proiectare, în valoare de 692488 lei, a fost finalizată cu mult timp în urmă, însă reclamanta, din motive pe care nu le înţelege, nu le-a recepţionat.

Faptul că reclamantul nu a primit şi nu a confirmat prima etapă a lucrărilor executate, aceasta a dus la îngreunarea de mai departe a lucrului în vederea proiectării obiectului, ori prima etapă reprezintă de facto baza, fundamentul lucrărilor de mai departe executate. Reclamantul era conştient despre toate aceste circumstanţe, dar nu a luat nici-o măsura pentru a asigura executarea lucrărilor de proiectare.

Toate acestea se confirmă prin scrisorile expediate la adresa reclamantului nr. 08-06 din 12.01.2017, nr. 08-39 din 02.03.2017, nr. 08-119 din 14.07.2017, nr. 08-180 din 31.10.2017, nr. 02.49 din 04.05.2018, nr. 08-189 din 04.12.2018, nr. 07-44 din 113.02.2019. De asemenea, despre aceste fapte s-a adus la cunoştinţă şi în scrisoarea adresată către S.C. „Rumeon” SRL nr. 07-281 din 12.12.2019, la care a fost ataşată corespondenţa.

Reclamantul nu s-a expus în nici un fel asupra corespondenţei prezentate. De fapt, se pare că reclamantul însuşi nu a dorit ca proiectul să fie finalizat. Toate acestea sunt confirmate prin e-mailurile prezentate instanţei, expediate

reclamantului în perioada 30.05.2017 - 27.02.2019 (14 scrisori în total). Aceste scrisori au conţinut drept anexă variantele dezvoltate pentru căile de acces, fațada generală a clădirilor, lucrări de arhitectură şi proiectare. Aceste lucrări de arhitectură şi proiectare au fost trimise către clientul S.C. „Rumeon" S.R.L pentru a fi coordonate cu partenerii lor externi, cu autorităţile competente şi să îi prezinte aprobarea oficială. Fără aceasta, nu era posibil de a continua lucrul asupra proiectului. Cu toate acestea, nu li s-a dat niciun răspuns în ceea ce priveşte coordonarea şi aprobarea variantelor de lucrări de arhitectură şi proiectare, puse la dispoziţia acestora. De fapt, contractul nu a fost executat din vina reclamantului şi nu a pârâtului. Consideră că argumentele de mai sus oferă motiv să afirme că pretenţiile reclamantului sunt neîntemeiate.

De asemenea, apelantul a invocat că circumstanţe importante pentru soluţionarea justă a pricinii nu au fost constatate şi elucidate pe deplin. Pentru examinarea şi soluţionarea justă a unei pricini civile, instanţa de judecată trebuie să determine corect obiectul probaţiunii pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate. Instanţa a lăsat fără apreciere aceste circumstanţe, ceea ce constituie neconstatare şi neelucidare a circumstanţelor importante pentru soluţionarea cauze şi neraportare la obiecţul probaţiunii. Totodată, instanţa de fond, la adoptarea soluţiei pe caz, urma a concluziona sub aspectul temeiniciei acţiunii, rezultând din circumstanţele pricinii constatate, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanţe, legile de care s-a călăuzit instanţa, dar aceste aspecte au fost ignorate.

Astfel, contrar normelor de drept procedural, instanţa a examinat cauza fără a se expune asupra tuturor probelor din dosar, fără şă-şi motiveze concluzia, fără să-și motiveze toate răspunsurile la întrebările care necesită un răspuns explicit şi separat/special în hotărâre/decizie, examinând astfel litigiul insuficient şi prejudiciabil actului de justiţie.

Potrivit Fișei de repartizare a dosarului, cauza în ordine de apel a fost repartizat la 09 iunie 2023, spre examinarea judecătorului raportor Nelea Budăi (f.d. 50, Vol. II).

La 28 august 2023, avocatul Șpac Vadim în interesele SC „Rumeon" SRL, asupra cererii de apel a depus referință, solicitând respingerea cererii de apel și menținerea hotărârii instanței de fond.

În ședința de judecată, avocatul Mocanu Grigore în interesele apelantului Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Arhitecturii „Urbanproiect", a solicitat admiterea cererii de apel în sensul formulat.

În ședința de judecată, avocatul Șpac Vadim în interesele SC „Rumeon” SRL a solicitat respingerea cererii de apel și menținerea hotărârii instanței de fond, din motivele expuse în referință.

Audiind explicațiile participanților prezenți la proces, analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii, prin prisma argumentelor invocate de părți şi a materialelor din dosar, Colegiul civil consideră apelul declarat de Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Arhitecturii „Urbanproiect” drept neîntemeiat, urmând a fi respins, reieşind din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul civil constată că apelul declarat de Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Arhitecturii „Urbanproiect” a fost declarat în termenul stabilit de lege, în condițiile în care hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) a fost emisă la 30 ianuarie 2023, iar cererea de apel a fost depusă la 24 februarie 2023.

În conformitate cu art. 385 lit. a) al Codului de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărârea primei instanţe.

Conform prevederilor art. 118 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

În conformitate cu prevederile art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele

apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conţinutul celor relatate, Colegiul civil reţine că sarcina instanţei de apel derivă din dispoziţiile art. 373 alin. (1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

Instanţa de apel menționează că art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

În opinia Colegiului civil, prima instanță a ținut cont de aceste deziderate și a adoptat o hotărâre bazată pe fundament temeinic și materialul probator administrat.

În corespundere cu prevederile art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Potrivit art. 9 din Codul civil, drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile. (2) Drepturile şi obligaţiile civile apar: a) din contracte şi din alte acte juridice; h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice şi juridice şi a unor evenimente de care legea leagă apariţia unor efecte juridice în materie civilă.

Articolul 10 alin. (1) din Codul civil, expres menționează că persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu lege, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri.

În corespundere cu art. 11 din Codul civil, buna-credinţă este un standard de conduită a unei părţi, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere şi luarea în cont a intereselor celeilalte părţi la raportul juridic. În special, este contrar bunei-credinţe ca o parte să acţioneze în contradicţie cu declaraţiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care

cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declaraţii sau acel comportament.

În corespundere cu art. 15 alin. (1), (2) din Codul civil, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară. Modul de soluţionare a litigiului dintre părţi pînă la adresare în instanţă de judecată poate fi prevăzut prin lege sau contract.

Conform prevederilor art. 774 alin. (1) din Codul civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestaţii, iar debitorul este ţinut să o execute.

Prin prisma prevederilor art. 858 alin. (1) Cod civil, temeiul executării rezidă în existenţa unei obligaţii.

Art. 776 Cod civil, stipulează că obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii.

Conform articolului 992 al Codului civil, contractul este acordul de voinţă realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice. Contractului îi sânt aplicabile normele cu privire la actul juridic.

Art. 901 alin. (1) al Codului civil, prevede că atunci cînd, fără justificare, debitorul nu își execută obligația, creditorul poate, în condițiile legii și, după caz, ale contractului, la alegerea sa: a) să ceară executarea silită a obligației; b) să suspende executarea obligației corelative; c) să reducă obligația sa corelativă; d) să recurgă la rezoluțiunea contractului; e) să ceară plata de despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin neexecutare; f) să exercite orice alt mijloc juridic de apărare, prevăzut de lege sau contract, pentru realizarea dreptului său încălcat prin neexecutare.

Art. 915 al Codului civil, prevede rezoluțiunea pentru neexecutare are loc cînd se întemeiază pe dispozițiile art. 916, 917, 918 sau 919, precum și cînd se întemeiază pe un alt caz de neexecutare a obligației contractuale pentru care legea sau contractul acordă creditorului dreptul la rezoluțiune.

În corespundere cu prevederile art. 916 al Codului civil, creditorul are dreptul la rezoluțiune dacă neexecutarea de către debitor a obligației contractuale este esențială. Neexecutarea obligației contractuale este esențială în unul dintre următoarele cazuri: a) ea privează în mod substanțial creditorul de ceea ce se putea aștepta în baza contractului, în raport cu întregul raport contractual sau tranșa supusă rezoluțiunii, cu excepția cazului în care la momentul încheierii contractului debitorul nu a prevăzut și nici nu putea să prevadă în mod rezonabil acel rezultat; b) executarea întocmai a obligației ține de esența contractului; c) ea este intenționată sau din culpă gravă; d) dă creditorului motiv să creadă că nu poate conta pe executarea din partea debitorului în viitor.

Potrivit art. 921 al Codului civil, dreptul la rezoluțiune se exercită de către partea îndreptățită prin declarație scrisă notificată celeilalte părți contractante. Partea îndreptățită, dacă invocă un interes justificat, poate, în locul rezoluțiunii conform alin. (1), să ceară instanței de judecată să declare rezoluțiunea prin hotărîre judecătorească. În condițiile Codului de procedură civilă, partea îndreptățită poate modifica acțiunea în declarare a rezoluțiunii într-o acțiune în executare silită a obligației contractuale și invers. În cazul în care notificarea făcută conform art. 917 prevede rezoluțiunea de plin drept dacă debitorul nu execută în termenul suplimentar acordat prin notificare, rezoluțiunea operează, fără vreo altă declarație, la expirarea respectivului termen sau a unei perioade rezonabile după notificare (care trebuie să fie mai lungă decât termenul acordat prin notificare).

Potrivit art. 925 al Codului civil, prin efectul rezoluțiunii se sting obligațiile nestinse rezultate din contract sau partea relevantă a acestor obligații. Cu toate acestea, rezoluțiunea nu afectează stipulațiile contractului privitoare la soluționarea litigiilor sau alte clauze care sânt destinate aplicării chiar și după rezoluțiune. Creditorul care declară rezoluțiunea păstrează dreptul la despăgubirile sau penalitățile acumulate la data rezoluțiunii și, suplimentar, are aceleași drepturi la despăgubiri sau penalități pe care le-ar fi avut dacă obligațiile stinse prin efectul rezoluțiunii ar fi fost neexecutate. În privința acestor obligații stinse nu se va considera că creditorul a cauzat sau a contribuit la prejudiciu doar pe motiv că a exercitat dreptul la rezoluțiune.

Conform art. 926 al Codului civil, prin efectul rezoluțiunii o parte contractantă (beneficiarul) care a primit vreo prestație prin executarea obligațiilor de către cealaltă parte contractantă în temeiul contractului supus rezoluțiunii sau al tranșei contractului supusă rezoluțiunii este obligată să i-o restituie. În cazul în care ambelor părți contractante le revin obligații de restituire, obligațiile sînt corelative. Dacă prestația a constat în plata unei sume de bani, suma primită trebuie restituită.

Conform art. 932 al Codului civil, beneficiarul este obligat: a) să plătească (la momentul executării) valoarea prestației care încetează a fi transferabilă după apariția obligației de a o restitui; și b) să plătească recompensă pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii stării prestației după apariția obligației de a o restitui. Dacă prestația este înstrăinată după apariția obligației de restituire, valoarea care urmează a fi plătită este egală cu veniturile rezultate din înstrăinare, dacă ele sînt mai mari. Dreptul la alte despăgubiri rezultate din neexecutarea obligației de restituire a prestației rămâne neafectat.

Potrivit art. 942 al Codului civil, în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la dobîndă de întîrziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenței plății pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin. (2) ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale. Rata dobînzii de întîrziere este egală cu rata prevăzută la art. 874

plus 5 puncte procentuale pe an, în cazul în care debitorul este un consumator, sau 9 puncte procentuale pe an, în celelalte cazuri. Cu toate acestea, dacă înainte de scadență obligația pecuniară era purtătoare de dobîndă prevăzută de contract, în scopul determinării ratei dobînzii de întîrziere, creditorul poate înlocui rata prevăzută la art. 874 cu rata dobînzii prevăzute de contract. Debitorul consumator are dreptul să facă dovada că prejudiciul suferit de creditor ca urmare a întîrzierii plății este mai mic decît rata legală a dobînzii de întîrziere. În cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobînda de întîrziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întîrziere. De asemenea, creditorul poate cere despăgubiri pentru prejudiciul cauzat în partea neacoperită de dobînda de întârziere. Pe perioada în care suma de bani nu este plătită la scadență cu justificare, debitorul datorează doar dobînda de întîrziere la rata prevăzută la art. 874. Debitorul consumator nu datorează asemenea dobîndă de întîrziere. Orice clauza contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Potrivit art. 936 al Codului civil, despăgubirile pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin neexecutarea obligației reprezintă suma de bani care va pune creditorul, pe cît este posibil, în situația în care s-ar fi aflat dacă obligația s-ar fi executat în mod corespunzător. Aceste despăgubiri acoperă dauna suferită real (inclusiv cheltuielile suportate și reducerea valorii bunului) și profitul ratat de creditor. Creditorului îi revine sarcina de a demonstra mărimea prejudiciului pentru care cere despăgubiri.

Totodată, potrivit art. 944 al Codului civil, în cazul în care o obligație de a da sau de a face, alta decît una de a plăti o sumă de bani, nu este executată la scadență, creditorul are dreptul la dobîndă de întîrziere asupra echivalentului în bani al părții neexecutate a obligației, din data imediat următoare scadenței pînă la data executării corespunzătoare, la rata prevăzută la art. 874 ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale. Dacă obligația neexecutată are o obligație corelativă pecuniară, mărimea acestei obligații corelative va constitui echivalentul în bani a obligației neexecutate. În cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobînda de întîrziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea. De asemenea, creditorul poate cere despăgubiri pentru prejudiciul cauzat în partea neacoperită de dobînda de întîrziere.

Conform art. 1375 al Codului civil, prin contractul de prestări servicii, o parte (prestator) se obligă să presteze celeilalte părţi (beneficiar) anumite servicii, iar aceasta se obligă să plătească retribuţia convenită. Obiectul contractului de prestări servicii îl constituie serviciile de orice natură. Contractele de muncă sînt reglementate prin legislaţia muncii.

Din materialele cauzei s-a stabilit că la 12 aprilie 2021, SC ,,Rumeon” SRL s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Întreprinderea de Stat Institutul

Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului „Urbanproiect”, solicitând încasarea sumei de 512000 lei cu titlu de prestație supusă restituirii ca urmare a rezoluțiunii Contractului nr. 15831 privind elaborarea documentației de proiect, a sumei de 86117,70 lei cu titlu de dobândă de întârziere, a sumei de 12800 lei cu titlu de penalitate, a sumei de 15000 lei cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin neexecutare, a taxei de stat în cuantum de 18777,53 lei, precum şi tuturor cheltuielilor de judecată.

Totodată, la materialele cauzei au fost anexate contractul pentru elaborarea documentației de proiectare și deviz nr.15831 din 11.01.2017, anexa nr.1 și anexa nr.2, ce atestă încheierea între Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect” ca Contractant și SC „Rumeon” SRL ca Client, a contractului potrivit căruia „...Clientul comandă iar Contractantul își asumă obligația de elaborare a documentației de proiectare și deviz la etapa „Proiectare de lucru” pentru obiectul – Centrul de comercializare și reparație a vehiculelor „Volkswagen”, „Audi” și „Seat”(în continuare „Auto Centru Rumeon”), situat în afara comunei Băcioi, mun. Chișinău-teren Nr. 5511108335 în proprietate, 5511108345 în arendă, 5511108346 pentru amenajare, denumită în continuare Documentație...” (f.d. 9-25, 66-85, vol. I).

- contractul de prestare servicii de consultanță Nr. 25/06/20 din 25.06.2020, ce atestă încheierea între „CRI-CONSULTING” S.R.L. ca Contractant și SC „Rumeon” SRL ca Client, a contractului potrivit căruia „...Clientul comandă iar Contractantul își asumă obligația de a furniza servicii de consultanță contra cost, și anume Realizarea unui audit al verificării executării de către Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect” a documentației de proiect și deviz...”(f.d. 26-29, 86-90, vol. I).

- raportul de audit privind verificarea executării de către Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect” a documentației de proiectare și deviz la etapa „Proiect de lucru” pentru obiectul - Centrul de comercializare și reparație a vehiculelor „Volkswagen”, „Audi” și „Seat”(denumit în continuare „Auto Centru Rumeon”) ce reflectă „...analiza, determinarea, observații, sugestii la documentația de proiectare și aviz...” (f.d. 30-39, 91-97, vol. I).

- certificatele de urbanism pentru proiectare Nr. 69 din 11.10.2016 și Nr. 82 din 23.12.2016 ce atestă „...certificarea elaborării documentației de proiect...” (f.d.42-43,vol.I).

- ordinul de plată nr. 35 din 11.01.2017 ce atestă plata a 512000 lei pentru serviciile contractului 15831 din 11.01.2017 (f.d. 44, vol. I).

- scrisoarea reclamantului nr. 345 din 02.12.2019 ce atestă solicitarea de la pârât a achitării avansului și penalității (f.d. 45, vol. I).

- răspunsul pârâtului/apelant nr. 07-281 din 12.12.2019 ce atestă inițierea unor ședințe de lucru în vederea găsirii unor soluții reciproc avantajoase pentru depășirea situației create (f.d. 47, vol. I).

- scrisoarea reclamantului din 09.01.2020 ce atestă informarea pârâtului despre efectuarea unui audit specializat pentru verificarea îndeplinirii sarcinilor prescrise conform contractului (f.d. 48, vol. I).

- planul documentelor în lucru ce reflectă planul general, rețelele de comunicații, arhitectură și rezistență, instalații interioare tehnico-sanitare (f.d. 54, vol. I).

- ordinele de plată nr. 522 din 02.07.2020 și nr. 809 din 02.10.2020 ce atestă plata a 6000 lei și 9000 lei pentru serviciile consulting (f.d. 55-56, vol. I).

- factura seria WH nr. 6572122 din 11.08.2020 și procesul-verbal de recepție a serviciilor de audit pe luna august 2020 ce reflectă plata pentru servicii de audit a lucrărilor de proiectare și valoarea serviciilor executate (f.d. 57-58, vol. I).

- somația nr. 370 din 11.11.2020 ce atestă solicitarea repetată a rambursării până la 26.11.2020 a sumei în mărime de 524800 lei (f.d. 59, vol. I).

- scrisorile pârâtului adresate reclamantului din 12.01.2017, 02.03.2017, 14.07.2017, 31.10.2017, 04.05.2018, 04.12.2018, 13.02.2019 (f.d. 116-122, 124-130, vol. I).

- scrisorile nr. 99 din 14.02.2017, nr. 125 din 29.05.2018, nr. 92 din 20.04.2018, nr.42 din 21.02.2018, nr. 656 din 24.10.2017, nr. 30 din 08.02.2018, nr. 470 din 10.07.2017, nr. 325 din 27.04.2017, nr. 223 din 16.03.2017, nr. 178 din 06.03.2017, anexa nr. 2 la contract, scrisoarea nr. 142 din 28.02.2017, proces-verbal de dezacord, scrisoarea nr. 72 din 07.02.2017, estimarea serviciilor de proiectare, ce atestă solicitările reclamantului și estimările serviciilor de proiectare și deviz (f.d. 123, 147-155, vol. I).

- planul parter, antresol cu anexe fotografice ce atestă serviciile de proiectare (f.d. 177-247, vol. I).

Prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prin hotărârea din 30 ianuarie 2023, a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de SC „Rumeon” SRL către Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului „Urbanproiect” cu privire la încasarea sumelor. S-a încasat de la ÎS INCAPT „Urbanproiect” IDNO 1003600150288 în beneficiul de SC „Rumeon” SRL IDNO 1003600050713, suma de 512000 (cinci sute doisprezece mii) lei cu titlu de datoria în urma rezoluțiunii contractului nr. 15831 din 11.01.2017, suma de 36612 (treizeci șase mii șase sute doisprezece) lei cu titlu de dobânda de întârziere, suma de 15000 (cincisprezece mii) lei cu titlu de despăgubiri pentru neexecutare, suma de 21380 (douăzeci una mii trei sute optzeci) lei cu titlul de asistență juridică, suma de 2971 (două mii nouă sute șaptezeci unu) lei 30 bani cu titlu de cheltuieli pentru traducere și taxa de stat

în mărime de 16997 (șaisprezece mii nouă sute nouăzeci șapte) lei 49 bani. În rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului „Urbanproiect" a contestat-o cu apel, invocând argumentele menționate *supra*.

Astfel, Colegiul civil constată că prima instanţă a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanţele importante pentru soluţionarea pricinii au fost stabilite şi elucidate pe deplin, probelor prezentate le-a dat o apreciere completă, obiectivă şi sub toate aspectele, iar hotărârea este legală şi întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor şi intereselor legale a participanţilor la proces.

Colegiul civil relevă că prin natura sa, raportul juridic obligațional este menit să producă efecte juridice, iar efectul general al oricărei obligații este de a da creditorului dreptul de a obține de la debitor îndeplinirea exactă, cu bună-credință, la locul și la momentul stabilit, a prestației la care acesta s-a obligat.

Prin urmare, având în vedere situația de fapt constatată în raport cu normele de drept invocate, Colegiul civil constată că instanța de fond în mod temeinic a stabilit că din cauza neexecutării obligațiilor contractuale, pornind de la obligațiile interdependente ale părților, reclamantul/intimat SC „Rumeon" SRL ca Client are dreptul la rezoluțiune prin efectul de la art. 920- 921 ale Codului civil. În acest sens, SC „Rumeon" SRL, și-a exercitat acest drept, prin declarația scrisă, notificată celeilalte părți contractante, și anume notificarea nr. 345 din 02.12.2019, în care a fost invocată neexecutarea obligațiunilor contractuale de către Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului „Urbanproiect", cu depășirea termenului limită de executare a documentației de proiect cu peste 2,5 ani, considerând în temeiul capitolului 9 al Contractului și art. 915-932 Cod civil, ca condiție expresă neexecutare însemnată, contract rezolvit din 02.12.2019.

De asemenea, la caz Colegiul civil remarcă că apelantul Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului „Urbanproiect" nu a solicitat în instanță declararea ineficientă a declarației/notificării de rezoluțiune nr. 345 din 02.12.2019. Or, apelantul doar a invocat argumente faptice, din perspectiva acestora, că proiectarea obiectului nu s-a finalizat nu din vina lor, ci exclusiv a beneficiarului, considerând că motive de reziliere nu există.

Rezoluțiunea contractului constituie o încetare prematură a raportului juridic dintre părțile contractante, care contravine rațiunii fundamentale a oricărui contract, și anume executarea corespunzătoare a obligațiilor generate astfel.

Astfel, Colegiul civil ține să reitereze ca fiind întemeiate afirmațiile instanței de fond, cu privire la faptul că, în situația în care Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului

„Urbanproiect” nu și-a îndeplinit obligațiunile contractuale, fiind îndeplinită şi condiția notificării, care este irevocabilă de la data comunicării, neelaborând și prezentând toată documentația de proiect a obiectului, în volumul și termenul stabilit, sunt fondate argumentele SC „Rumeon” SRL pe marginea restituirii prestației (pecuniare) care a fost transferată la contul apelantului la 11.01.2017, în executarea contractului, fapt atestat de ordinul de plată nr. 35 din 11.01.2017 ce atestă plata a 512000 lei.

Colegiul civil reține că contractele ar trebui să fie executate până la capăt, chiar dacă au fost încălcate. Încălcarea comisă de o parte contractantă nu ar trebui să servească celeilalte părți drept pretext pentru a „rupe” contractul care, poate, nu îi mai este avantajos din alte motive. Legea îndreptățește cealaltă parte contractantă la rezoluțiune doar atunci când încălcarea este suficient de serioasă. În acest scop, a fost introdus testul de neexecutare esențială a contractului.

Prin urmare, Colegiul civil remarcă că executarea parțială a obligațiilor contractuale nu absolvă apelantul de obligația de restituire a prestației, or, după cum s-a indicat este cert faptul ineficienței și inutilității unui astfel de proiect parțial executat pentru o companie al cărei obiect de activitate preponderent este legată de autovehicule și nicidecum nu ține de activitate de proiectare.

Corectă este și aprecierea instanței de fond pe marginea pretenției privind încasarea dobânzii de întârziere, la caz stabilindu-se cu certitudine că Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului „Urbanproiect” nu şi-a îndeplinit obligațiunile contractuale în termenul stabilit în contract și din acest moment ultimul este în întârziere, fiind dispusă în mod just încasarea sumei de 36612 lei cu titlu de dobândă de întârziere.

Mai mult, Colegiul civil remarcă că apelantul nu a invocat careva argumente pe marginea cuantumului reținut de către instanța de judecată, indicând doar că proiectul nu a fost finalizat din vina SC „Rumeon” SRL.

De asemenea, Colegiul civil reține că instanța de fond corect a apreciat pretenția privind evaluarea despăgubirilor pentru prejudiciul patrimonial în sumă de 15000 lei, drept fondată, având în vedere că potrivit art. 936 din Cod civil, despăgubirile pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin neexecutarea obligației reprezintă suma de bani care va pune creditorul, pe cît este posibil, în situația în care s-ar fi aflat dacă obligația s-ar fi executat în mod corespunzător. Aceste despăgubiri acoperă dauna suferită real (inclusiv cheltuielile suportate și reducerea valorii bunului) și profitul ratat de creditor. Creditorului îi revine sarcina de a demonstra mărimea prejudiciului pentru care cere despăgubiri.

Totodată, Colegiul civil apreciază critic afirmațiile apelantului cu privire la faptul că raportul de audit elaborat de S.C. „Cri-Consulting” S.R.L. privind verificarea executării de către Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect” a documentației de proiectare și deviz la etapa „Proiect de lucru”

pentru obiectul - Centrul de comercializare și reparație a vehiculelor ,,Volkswagen", ,,Audi" și ,,Seat" din 25.09.2020, nu are putere juridică, or, după cum s-a indicat SC ,,Rumeon" SRL a suportat cheltuieli de 15000 lei, atestate prin ordinele de plată nr. 522 din 02.07.2020 și nr.809 din 02.10.2020, pentru serviciile consulting, acte care de altfel, sunt în vigoare, nefiind probată ilegalitatea sau nulitatea acestora. În același timp, deși apelantul invocă că nu au fost invitați la elaborarea acestui audit, nu au fost prezentate careva probe în vederea combaterii constatărilor reținute în raportul menționat.

În partea ce ține de pretenția privind încasarea cheltuielilor de judecată, Colegiul civil la fel, consideră justă poziția instanței de fond. Or, potrivit art. 94 alin. (l) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului. Conform art. 96 din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile.

Mai mult, apelantul nu a invocat careva argumentele pe marginea repartizării cheltuielilor de judecată.

Astfel, Colegiul conchide că hotărârea instanței de fond este clară și precisă, se referă la probele administrate în cauză și este în concordanță cu acestea, răspunde în fapt și în drept la toate aspectele incidente în cauză, precum și conduce în mod logic și convingător la soluția din dispozitiv.

Colegiul civil consideră că în cadrul judecării pricinii, instanţa de judecată a creat participanţilor la proces, condiţii obiective şi echitabile, pentru exercitarea drepturilor şi obligațiunilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părţilor dreptul la un proces echitabil.

Din considerentele menționate şi având în vedere că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar argumentele apelantei Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Arhitecturii ,,Urbanproiect" sunt declarative, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat şi de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. a), art. 389 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ,

d e c i d e :

Respinge apelul declarat de Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Arhitecturii ,,Urbanproiect".

Menține fără modificări hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 30 ianuarie 2023, emisă la cererea de chemare în judecată înaintată de SC „Rumeon” SRL către Întreprinderea de Stat Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritor „Urbanproiect” cu privire la încasarea sumelor.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Președintele ședinței,
Judecătorul: Nelea Budăi

Judecătorii: Iurie Cotruță

Ion Țurcan